Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет
Полтавська обласна військова адміністрація
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України»
Одеський національний економічний університет
Сумський національний аграрний університет
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Кременчуцький національний університет
імені Миколи Остроградського
Українсько-Британський Центр Центру Європейської освіти та іноземних мов Полтавського
державного аграрного університету
Glendale Community College of Maricopa Community College System,
Arizona (США)
Atlântica – Instituto Universitário (Португалія)
WSHIU -Akademia Nauk Stosowanych w Poznaniu (Польща)
Queen Mary University of London Ukrainian Society (Сполучене Королівство Великої Британії та
Північної Ірландії)
The University School of Occupational Safety Management in Katowice (Польща)
Academy of Management and Administration in Opole (Польща)
University of Economics in Bratislava (Словаччина)
Scientific Center of Innovative Research (Естонія)
Riga Nordic University (Латвія)
Eurasian National University them. L. N. Gumilev (Казахстан)
Batumi Shota Rustaveli State University (Грузія)

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство»

30 вересня 2026 року

м. Полтава

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет
Полтавська обласна військова адміністрація
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України»
Одеський національний економічний університет
Сумський національний аграрний університет
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Кременчуцький національний університет імені Миколи Остроградського
Українсько-Британський Центр Центру Європейської освіти та іноземних мов Полтавського державного аграрного університету
Glendale Community College of Maricopa Community College System, Arizona (США)
Atlântica – Instituto Universitário (Португалія)
WSHIU -Akademia Nauk Stosowanych w Poznaniu (Польща)
Queen Mary University of London Ukrainian Society (Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії)
The University School of Occupational Safety Management in Katowice (Польща)
Academy of Management and Administration in Opole (Польща)
University of Economics in Bratislava (Словаччина)
Scientific Center of Innovative Research (Естонія)
Riga Nordic University (Латвія)
Eurasian National University them. L. N. Gumilev (Казахстан)
Batumi Shota Rustaveli State University (Грузія)

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство»

30 вересня 2026 року

Полтава 2026

Список використаних джерел:

1. Adams, C. A., & Frost, G. R. (2008). Integrating sustainability reporting into management practices. Accounting Forum, 32(4), 288–302. https://doi.org/10.1016/j.accfor.2008.05.002
2. AICPA & CIMA. (2024). Corporate sustainability performance management in the context of the United Nations' Sustainable Development Goals. Association of International Certified Professional Accountants. https://www.aicpa-cima.com/
3. Burritt, R. L., Schaltegger, S., & Christ, K. L. (2019). Sustainability accounting and reporting: Fad or trend? Accounting, Auditing & Accountability Journal, 32(4), 1147–1170.
4. Global Reporting Initiative. (2021). GRI 1: Foundation 2021. https://www.globalreporting.org/standards/
5. International Sustainability Standards Board. (2023). IFRS S1 general requirements for disclosure of sustainability-related financial information. IFRS Foundation. https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/
6. Lamberton, G., Dey, C., & Schaltegger, S. (2021). A structured literature review about the role of management accountants in sustainability accounting and reporting. Sustainability, 13(4), 2357. https://doi.org/10.3390/su13042357

Д. Ромаш, здобувач вищої освіти,
О. Лега, к.е.н., доцент,
Полтавський держаний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

ОБЛІК ВИТРАТ НА СОЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ

Соціальна відповідальність є важливою складовою управління сталим розвитком виробничого підприємства. Вона охоплює відповідальне ставлення до працівників, місцевих громад та інших зацікавлених сторін. Реалізація відповідних заходів потребує фінансування, тому їх планування й оцінювання мають ґрунтуватися на даних бухгалтерського

обліку. Розвиток цифрової зрілості соціально-економічних систем створює додаткові можливості для збирання, узагальнення та аналізу інформації про результати соціальних програм [1].

Актуальність обліку соціальних витрат посилюється в умовах воєнного стану. Підприємства фінансують підтримку працівників, ветеранів та їхніх родин, внутрішньо переміщених осіб, місцевої інфраструктури й гуманітарних програм. Такі заходи впливають на кадрову стабільність, репутацію та здатність підприємства продовжувати діяльність.

У бухгалтерському обліку соціальні витрати не утворюють єдиного об'єкта. Залежно від призначення вони можуть включатися до собівартості продукції, загальновиробничих, адміністративних, інших операційних витрат або капітальних інвестицій. Через їх розподіл між різними рахунками визначити загальну суму соціальних витрат лише за даними фінансової звітності складно. Крім того, відображення ESG-факторів у звітності створює нові вимоги до повноти, достовірності та можливості перевірки облікової інформації [2].

Важливо також розмежовувати соціальні витрати підприємства та його ширший соціально-економічний вплив. Заробітна й орендна плата є виконанням договірних зобов'язань, тоді як фінансування додаткових програм має добровільний характер. Кошти, зібрані працівниками під час волонтерських ініціатив, також не завжди є витратами підприємства. Недотримання такого розмежування може призвести до завищення показників у звітності зі сталого розвитку.

Практичні підходи до соціальної відповідальності простежуються на прикладі «НІБУЛОН» і МХП. Обидва підприємства підтримують працівників і громади, однак реалізують різні за змістом програми. Соціальні витрати доцільно класифікувати, документально підтверджувати й окремо відображати в аналітичному обліку. Це дасть змогу розмежувати обов'язкові виплати, добровільні програми, благодійну допомогу та капітальні вкладення. Особливості їх облікового відображення узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1

Облікове відображення витрат на соціальні заходи виробничого підприємства

Приклади за практикою підприємств	Облікове відображення	Первинні документи
Оплата праці та соціальні гарантії		
Заробітна плата, додаткові виплати, матеріальна допомога працівникам	Рахунки витрат за напрямами діяльності з одночасним визнанням розрахунків з працівниками	Табель обліку робочого часу, розрахунково-платіжна відомість, накази
Єдиний соціальний внесок		
Нарахування ЄСВ на оплату праці працівників	Включається до тих самих витрат, що й відповідна заробітна плата	Бухгалтерська довідка, розрахункові відомості
Охорона праці та безпека		
Засоби індивідуального захисту, медичні огляди, навчання з безпеки, внутрішні аудити	Виробничі, загальновиробничі або адміністративні витрати залежно від категорії працівників	Накладні, акти списання, договори, акти наданих послуг
Медична і психологічна підтримка		
Медичне обслуговування, профілактичні огляди, психологічна допомога	Витрати за функціональним призначенням або інші операційні витрати	Договори з медичними установами, акти наданих послуг, рахунки
Навчання та розвиток персоналу		
Курси, тренінги, підвищення кваліфікації, наставницькі програми	Виробничі, загальновиробничі, адміністративні або збутові витрати	Накази про навчання, договори, програми, акти наданих послуг
Інклюзивність робочого середовища		
Облаштування робочих місць для осіб з інвалідністю, безбар'єрний доступ	Поточні витрати або капітальні інвестиції залежно від характеру заходу	Кошториси, накладні, акти виконаних робіт і введення в експлуатацію

Приклади за практикою підприємств	Облікове відображення	Первинні документи
Підтримка працівників-військових і ветеранів		
Матеріальна допомога, реабілітація, адаптація та супровід	Витрати на виплати працівникам або інші операційні витрати	Заяви, накази керівника, платіжні інструкції, акти наданих послуг
Благодійна допомога громадам		
Передання техніки школам, матеріалів для ремонту доріг, допомога вразливим групам	Інші витрати операційної діяльності з одночасним списанням коштів, запасів або активів	Лист-звернення, рішення керівника, договір, накладна, акт приймання-передачі
Розвиток соціальної інфраструктури		
Ремонт укриттів, закладів освіти, культури та місцевої інфраструктури	Інші операційні витрати або капітальні інвестиції з подальшим переданням об’єкта	Проєктно-кошторисна документація, договори, акти виконаних робіт
Корпоративне волонтерство		
Закупівля матеріалів, організація соціальних і гуманітарних заходів	Адміністративні або інші операційні витрати залежно від змісту заходу	Кошторис, звіт про проведення заходу, накладні, акти списання

Джерело: узагальнено за [3-4]

Дані табл. 1 показують, що порядок обліку соціальних витрат залежить від їхнього призначення та отримувача. Заходи, пов’язані з працівниками й виробничою діяльністю, відображаються за відповідними функціональними напрямами. Благодійна допомога переважно належить до інших операційних витрат, а створення або поліпшення довгострокових об’єктів — до капітальних інвестицій. Необхідною умовою достовірного обліку є документальне підтвердження суми, мети, отримувача та фактичного здійснення заходу. Особливо це стосується матеріальної допомоги, передання активів і фінансування соціальної інфраструктури. Відсутність належних документів створює ризик неправильного визнання витрат. Практика «НІБУЛОН» і МХП свідчить, що соціальна відповідальність

охоплює різні господарські операції, які відображаються на декількох рахунках. Тому доцільно вести аналітичний облік за напрямами заходів, джерелами фінансування та групами отримувачів.

Список використаних джерел:

1. Лега, О., Прийдак, Т., & Яловега, Л. (2026). Цифрова зрілість соціально-економічних систем на основі глобальних індексів розвитку та безпеки. *Економіка та суспільство*, (83). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-12

2. Лега, О. В., Безкровний, О. В., Канцедал, Н. А., Лиженков, В. Г., & Шейко, А. Р. (2025). ESG-фактори та їх відображення в податковій звітності: виклики для аудиту. *Актуальні питання економічних наук*, (10). https://doi.org/10.5281/zenodo.15314566

3. МХП. (б. д.). *Сталий розвиток*. https://mhp.com.ua/uk/stalyy-rozvytok

4. «НІБУЛОН». (2025). *Звіт зі сталого розвитку 2025*. https://drive.google.com/file/d/1O5NBMl5Ow5pmPxqAI2p615aUsWJ2Ek4H/view

І. Сабій, с.н.с.
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНА ДОСТУПНІСТЬ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР

Розвиток земельних відносин актуалізує проблему економічної доступності земель сільськогосподарського призначення для різних категорій стейкхолдерів. Формальне право на придбання чи оренду земельної ділянки не завжди означає реальну спроможність суб'єкта скористатися таким правом. Ціна землі, рівень орендної плати, доходність сільськогосподарського виробництва, забезпеченість власним капіталом, доступність і вартість кредитних ресурсів, трансакційні витрати та інші економічні умови формують